

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖ DARBO INSPEKCIJA PRIE SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS

Biudžetinė įstaiga, Algirdo g. 19, 03607 Vilnius, tel. (8 5) 265 0193, faks. (8 5) 213 9751, el. p. info@vdi.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188711163

Gerbiamieji įmonių vadovai, šiuo laišku dar kartą norime atkreipti Jūsų dėmesį į tai, kad kiekvienais metais vykdant darbus šuliniuose ir kitose uždaroje erdvėje įvyksta sunkūs ir mirtini nelaimingi atsitikimai darbe.

Šių metų liepos 21 d., atliekant gręžinio valymą, šulinyje žuvo 3 UAB „Vilniaus vandenys“ darbuotojai.

Teikiame informaciją apie įvykusius nelaimingus atsitikimus uždaroje erdvėje apsinuodijus pavojingomis medžiagomis, bei priemones, kurių privaloma imtis siekiant išvengti panašių nelaimingų atsitikimų darbe.

Pastaraisiais metais uždaroje erdvėje įvykę nelaimingi atsitikimai:

1. Alytaus rajono savivaldybės įmonėje „Simno komunalininkas“ gavus pranešimą, kad užkišti nuotekų kanalizacijos tinklai, budėjęs vairuotojas-vandentiekio valymo įrenginių operatorius asenizacijos automobiliu išvyko į avarijos vietą. Iš šulinio išsiurbęs nuotekas darbuotojas nuvežė į kitą šulinį jas išleisti. Po kurio laiko namo gyventoja šiame kanalizacijos šulinyje išgirdo dejavimą. Iškviešti gelbėtojai rado darbuotoją komos būsenos 5,5 m gylio kanalizacijos šulinio dugne. Ligoninėje darbuotojas mirė.

Priežastys dėl kurių įvyko šis mirtinas nelaimingas atsitikimas: neidentifikuoti visi galimi fiziniai ir cheminiai rizikos veiksniai, darbuotojas neinformuotas apie galimus pavojus atliekant pavojingus darbus šuliniuose, nenumatyti saugūs darbų atlikimo metodai, bei neaprupinta privalomomis saugos priemonėmis; vairuotojui buvo leista dirbti pavojingus darbus neapmokinus jo ir nepatikrinus žinių iš saugos ir sveikatos srities, neišduotos asmeninės apsaugos priemonės.

2. UAB „VĖJINĖ“ teritorijoje esančioje kiaulių fermos mėšlidės siurblinėje, atliekant mėšlo šalinimo įrenginių aptarnavimą, ūmų apsinuodijimą per kvėpavimo takus patyrė 2 darbuotojai, taip pat gelbėdamas nukentėjusįjį, kuris buvo parkritęs ant siurblinės laiptų, ūmų apsinuodijimą patyrė santechnikas.

Priežastys dėl kurių įvyko šis nelaimingas atsitikimas: darbo aplinkos oro užterštumas pavojingomis medžiagomis ir netinkamas nukentėjusiųjų darbuotojų gelbėjimo darbų organizavimas.

3. UAB „Santechnikos darbai“ darbuotojas, atlikdamas kanalizacijos šulinio valymo darbus, galimai apsinuodijęs, į jį įkrito ir žuvo.

Priežastys dėl kurių įvyko šis mirtinas nelaimingas atsitikimas: darbuotojų saugos ir sveikatos vidinės kontrolės įmonėje nepakankamumas - neužtikrinta, kad būtų identifikuoti visi galimi fiziniai rizikos veiksniai santechniko darbo vietoje.

Primename, kad Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatyme darbdaviui yra įvardinta pareiga įvertinti esamą ar galimą riziką darbuotojų saugai, sveikatai ir gyvybei bei

Tikime laisve

1990 KOVO 11

numatyti prevencines priemones, kad darbuotojai būtų apsaugoti nuo profesinės rizikos arba ji būtų kiek įmanoma mažesnė. Darbuotojų, dirbančių uždaroje erdvėje (šulinyje, vamzdyne, tunelyje, kolektoriuje ir kt.), saugos ir sveikatos užtikrinimo reikalavimai yra nustatyti [„Gamtinių dujų, suskystintų naftos dujų ir biodujų aplinkoje atliekamų darbų saugos taisyklėse“](#), patvirtintose Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2016 m. spalio 28 d. įsakymu Nr. 1-284, bei [„Saugos ir sveikatos taisyklėse statyboje“](#), patvirtintose Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektorius 2000 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. 346, o reikalavimus asmeninėms apsaugos priemonėms galite rasti [Europos Parlamento ir Tarybos reglamente \(ES\) 2016/425 2016 m. kovo 9 d. „Dėl asmeninių apsaugos priemonių, kuriuo panaikinama Tarybos direktyva 89/686/EEB“](#).

Prieš pradėdant darbą uždaroje erdvėje (šulinyje, vamzdyne, tunelyje, kolektoriuje ir kt.), nustatęs pavojus ir įvertinęs iš to kylančią riziką, darbdavys arba jo įgaliotas atstovas, siekiant išvengti nelaimingų atsitikimų, numato ir įgyvendina reikalingas apsaugos priemones, kurios turėtų būti įvardinamos paskyroje - leidime arba darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijoje.

Paskyrų - leidimų dirbti tam tikrą darbą sistema yra oficiali formalizuota rašytinė sistema, kuri būtina tais atvejais, kai darbdavys turi pagrindo manyti, kad kyla realus pavojus atliekančio darbus darbuotojo gyvybei. Pabrėžtina, kad paskyrų - leidimų sistema ne pakeičia, bet papildo ir konkretizuoja saugaus darbo organizavimo priemones bei būdus, o formalus jos įdiegimas pats savaime negarantuoja saugių darbo sąlygų.

Vėdinimu turi būti kaip galima geriau užtikrinama, kad dirbant uždaroje erdvėje nesusidarytų: dujų, garų, rūko arba dulkių sveikatai pavojingomis koncentracijomis; sprogių aplinkų; deguonies trūkumo arba deguonies pertekliaus.

Tai pasiekama techninėmis vėdinimo priemonėmis. Vien natūralus vėdinimas dažnai neužtikrina tinkamos darbo aplinkos. Tačiau mechaniškai nevėdinant lieka veiksmingas ir natūralus vėdinimas, todėl tikslinga tai panaudoti.

Jeigu panaudojus technines vėdinimo priemones negalima užtikrinti, kad uždarų erdvių aplinkoje nesusidarytų pavojingų medžiagų pavojingos koncentracijos arba deguonies trūkumas, prieš pradėdant darbą ir jį atliekant reikia vykdyti kontrolinius matavimus ir būtina naudoti kvėpavimo apsaugos priemones.

Prieš darbų pradžią uždaroje talpose, šuliniuose, tranšėjose ir kitose vietose, kuriose gali atsirasti kenksmingos dujos, būtina atlikti darbo aplinkos oro analizę, o darbo metu – nuolat tikrinti aplinkos orą, kad nebūtų neviršyta jų ribinė vertė. Sprendimą kaip dažnai turi būti tikrinamas aplinkos oras, turi priimti atsakingas asmuo vietoje. Iš principo visada turi būti pamatuota, jeigu uždaros erdvės (šuliniai, cisternos, talpos ir kt.), kuriose bus dirbama, prieš tai buvo uždarytos ir užpildytos, norint įsitikinti kokios sudėties aplinka yra uždaroje erdvėje.

Prieš pradėdant darbus uždaroje erdvėje nustatoma, kokios bus naudojamos asmeninės apsaugos priemonės (AAP). Būtina atsižvelgti ne tik į darbo aplinkos sąlygas, bet ir į informaciją apie naudojamas medžiagas (saugos duomenų lapus). Darbdavys turi:

1. Išduoti veiksmingas ir jų naudotojams tinkančias AAP,
2. Užtikrinti, kad AAP visada būtų tinkamos, nepriekaištingos higieninės būklės,
3. Pasirūpinti, kad darbuotojai dirbtų su AAP tik tiek ilgai, kiek to reikalauja darbo procesas

ir saugos ir sveikatos apsauga.

Asmeninės apsaugos priemonės yra tinkamos, jeigu jos pažymėtos CE ženklu. Būtina atsižvelgti į AAP suderinamumą veiksmingumui (pvz., gelbėjimo diržais, gelbėjimo virvėmis ir kvėpavimo apsaugos AAP). Darbuotojai privalo naudoti jiems išduotas AAP.

Pažymėtina, kad avarijos ir sutrikimai lokalizuojami vadovaujantis iš anksto patvirtintais gelbėjimo darbų planais su kuriais supažindinami darbuotojai, kurie lokalizuoja avarijas, sutrikimus, kitus įvykius (gedimus). Uždarose erdvėse dirbantis darbuotojas turi būti su pritvirtintais apraišais, o jo darbą turi stebėti ir gelbėjimo virves laikyti ne mažiau kaip du darbuotojai, iš jų vienas privalo turėti naudoti paruoštą izoliuojamąją dujokaukę arba ją dėvėti, būti su gelbėjimo diržais ir gelbėjimo virvėmis, būti aprūpinti techninėmis nukentėjusio darbuotojo ištraukimo iš šulinio priemonėmis (pvz. trikojais su kėlimo įranga). Abu jie turi būti pasiruošę bet kuriuo momentu ištraukti dirbusį darbuotoją iš uždujintos darbo vietos.

Atkreipiame Jūsų dėmesį, kad gelbėti nukentėjusiųjų ir nusileisti į šulinį, rezervuarą ar cisterną galima tik su izoliuojančia nuo aplinkos poveikio kvėpavimo takų apsaugos priemone ir užsisėgus gelbėjimo diržą su gelbėjimo virve. Remontuojant veikiantį dujotiekį, tuo pačiu metu nusileisti į šulinius, tunelius, kolektorius leidžiama ne daugiau kaip dviem žmonėms.

Norime atkreipti įmonių vadovų dėmesį į tai, kad vadovai formuoja įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos politiką, organizuoja jos įgyvendinimą ir užtikrina darbuotojams saugias ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas visais su darbu susijusiais aspektais. Prieš vykdant bet kokius darbus, o ypač tokius, kurie kelia padidintą pavojų, būtina nustatyti galimus pavojus, įvertinti jų keliamą riziką, numatyti ir įgyvendinti tinkamas prevencines priemones.

Siekiant užtikrinti saugias darbo sąlygas šuliniuose, išsamesnę informaciją apie tokių darbų saugaus vykdymo ypatumus, galite surasti Valstybinės darbo inspekcijos interneto svetainėje, rubrikoje Metodinės rekomendacijos. Informaciją galite rasti paspaudę šias nuorodas: [„Rekomenduojama paskyros–leidimo išdavimo tvarka, prieš atliekant darbus šuliniuose, kitose uždaroje erdvėse“](#), [„Saugus darbas uždaroje erdvėse“](#).

Norėtusi tikėtis ir linkėti, kad pateikiama informacija bus tinkamai įvertinta, ir Jūs būtinai imsitės priemonių, kad darbai šuliniuose būtų vykdomi saugiai.

Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio
darbo inspektoriaus pavaduotojas

Dalius Čėponas